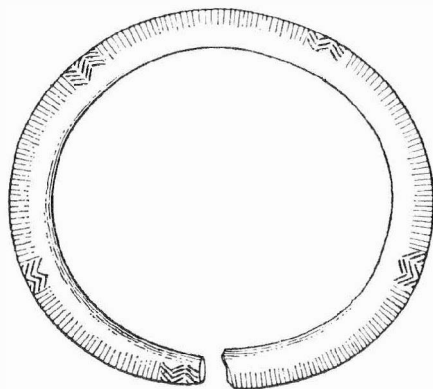

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

BRNO 1974

Sonde 25 bestätigte die spezifischen Bodenbedingungen im südöstlichen Sektor des Plateaus, wo unter einer 30—40 cm mächtigen Lössschicht eine 20—30 cm starke schokoladefarbene Kulturschicht erhalten blieb.

Als sehr interessant erwies sich die Situation in Sonde 26. Hier gelang es uns an der Abhangkante wiederum den Palisadengraben der älteren Fortifikation zu belegen. Ungefähr 550 cm östlich von dem Gräbchen befand sich ein 60—80 cm breiter Steinstreifen, aus einer bis zwei Schichten bestehend. Das Lössliegende (sog. I) darunter wies keine Verfärbung auf. Dagegen hob sich in dem niedriger gelegenen sog. II. Liegenden (graugrünlicher sandiger Löss) deutlich eine seichte Bank ab. Vermutlich können wir sie als einen Bestandteil des Grabens der älteren Fortifikation betrachten, der anderswo sekundär beim Eintiefen der Stützbank der jüngeren Befestigung verwendet wurde. Den Raum zwischen dem Gräbchen und dem „Graben“ füllten einige grössere oder kleinere Depressionen einer näher nicht bestimmbarer Bedeutung aus. In einer Entfernung von 94 cm vom Rande des „Grabens“ tiefte sich eine 485 cm breite und im Stirnteil 206 cm tiefe Bank des jüngeren erdigen Walles ein, mit einer leichten Stirn- und hinteren Steinblende. Wie die eingehende Erforschung erwies, gelang es uns in Sonde 26 den bogenförmigen Abschluss der Bank zu erfassen, die sich in Richtung zur Südwand der Sonde schüsselartig eintiefte. So konnten wir den südlichen Abschluss des östlichen Einganges abgrenzen, der ca. 350 cm vom nördlichen entfernt ist. Leider entdeckten wir die eigentliche Pfortenkonstruktion nicht. An den östlichen Rand der Bank knüpfte ein Graben an, der im Raume des Einganges ebenfalls mit einem bogenförmigen Abschluss beendet war.

Die grösste Überraschung erwartete uns nach der Reinigung der Wallbank. Es erwies sich nämlich, dass sich unter einer 10—20 cm mächtigen Schicht gestampften Lösses, der ihren Boden bildete die Objekte 29—31 befinden, deren obere Teile beim Aufbau der Fortifikation abgetragen wurden. Unsere Thesen bestätigten die Objekte 32 und 33, die an der bogenförmigen Stirn liegen und durch den Aushub der Bank nur teilweise erfasst wurden. Der gestampfte Löss oberhalb der drei o. a. Objekte belegt dann klar das Bestreben der Wallerbauer, seinem Einsinken in die bisher lockere Grubenaufschüttung vorzubeugen. Mit Rücksicht darauf, dass alle fünf Objekte eine verhältnismässig grosse Menge an Material gewährten (laboratorisch bisher nicht bearbeitet), gewinnen wir so den Terminus ante quem für die Datierung des erdigsteinigen Walles, und dadurch auch indirekt für die Datierung der Palisadenfortifikation, die bei seiner Errichtung untergeht.

Sonde 28 im Vorfeld des nördlichen Eintrittes zeigte, dass hier ähnliche Lagerungsbedingungen vorkamen, wie auf der übrigen Fläche des Siedlungsplateaus (mit Ausnahme des südöstlichen Sektors). Die Sondenmitte schnitt einen schräg gelegten ca. 6 m langen Steinstreifen durch. Sein Zweck ist uns nicht klar.

In allen fünf Sonden erfassten wir insgesamt 33 Objekte. Von diesen können wir 5 als Getreidegruben, 8 als Vorrats- Kellergruben, 1 als hergerichtete Hüttenbasis, 18 als Baugruben-Lehmgruben interpretieren und bei einem (Nr. 1/73) wird es notwendig sein, seine Funktion durch eine weitere Grabung zu beglaubigen. Hinterlassenschaften der materiellen Kultur kummulieren sich lediglich in den Objektaufschüttungen. Von den gefundenen Belegen, würde ich vor allem auf eine reiche Kollektion an gespaltener, pollierter und beinerner Industrie aufmerksam machen. Unikat ist der Fund einer hohen Obsidianklinge. Produkte aus Ton sind vor allem durch Keramik und eine kleine Tierplastik vertreten.

HROB S KERAMIKOU ŠŇŮROVOU V DRAHLOVĚ (okr. Olomouc)

VÍT DOHNAL, Vlastivědný ústav, Olomouc
(Tab. 11:1—3)

V březnu roku 1973 byl do VÚ v Olomouci ohlášen nález hrobu v kravíně SZ od Drahlava. Šlo o kostrový hrob kultury šňůrové, který byl zachycen při kopání rýhy pro odvod dešťové vody (přesná poloha je uvedena v příslušné nálezové zprávě) a částečně poškozen neopatrným odstraněním hrobového zasypu místními občany. Tvar hrobové jámy se už sice nepodařilo zjistit, ale kostra ležela v silně skrčené poloze na pravém boku hlavou k jihu. Ve výši ramen byl západně od kostry silně poškozený šňůrový pohár a o něco dále u samého západního okraje hrobu ležel kamenný sekeromlat. K obsahu hrobu patřila rohovcová čepel (délka 73 mm, max. šířka 16 mm) s částečně retušovanými bočními hranami a se špicí upravenou retuší v hrot, který je od spodku čepele oddělen dvěma bočně vyštípanými zářezy. Takto upravená čepel byla do násady zasazena asi tak, že z ní vyčníval pouze jemně retušovaný hrot. Polohu nástroje v hrobě se nepodařilo zjistit, protože byl už z hrobu vyňat před naším příchodem. Ve východní zničené části hrobu se zřejmě nacházela blíž neurčitelná menší nádoba, z níž se zachovalo pouze několik střepů dvojbarevného

lomu (na vnitřní straně hnědočerná, zevně hnědočervená) s povrchem zdořeným svazkem hlubokých rýh. Rekonstruovat se nepodařilo ani pohár. Šlo o větší nádobu na hrdle žlutošedého, na výduti tmavošedého povrchu ze slabě vypálené hlíny. Hrdlo (průměr cca 110 mm) je záobeno šňůrovým ornamentem (asi 11 jednoduchých horizontálních řad) a pásem hlubokých vpichů těsně pod ním na podhrdlí. Kamenný mlat (délka 102 mm, ostří 37 mm, výška u otvoru 35 mm, průměr otvoru 18–19 mm, výška v týlu 34 mm) z šedé jemně zrnité horniny je celkem nepoškozený až na drobné nerovnosti, způsobené zvětráním původně vyhlazeného povrchu. Mlat se od ostří k týlu mírně zeslabuje, týl je ztloušený do nevýrazné příčné hrany. Otvor pro násadu byl vrtán dvakrát, jak svědčí poněkud excentricky umístěná stopa po dutém vrtacím nástroji na spodní straně mlátu. Kosterné pozůstatky byly už v hrobě špatně zachované (z lebky se dalo zachránit jen několik plochých kostí z mozkovny) a navíc byly ještě poškozeny výkopem. Celý obsah hrobu je uložen pod inv. č. A 16540–A 16544. Hrobová jáma byla vyplněna téměř černým jakoby mastným zásepem, který se dobře odlišoval nejen od okolní spraše, ale i od nadložní vrstvy ornice (50 cm). Přesto nebylo možno tvar hrobu vzhledem ke zmíněnému poškození rekonstruovat. Dno hrobové jámy bylo 100 cm pod dnešní úrovní. Zachráněný hrob se nacházel asi 40 m JJZ od nálezu v roce 1966¹ a zdá se, že na této lokalitě můžeme počítat s více pohřby ve větších vzdálenostech od sebe.

Poznámka:

¹ Trnáčková Z., Nové eneolitické hroby na Olomoucku, AR XXIII 1971, 129–139

Grab mit Schnurkeramik in Draňov (Bez. Olomouc). Im Frühjahr 1973 wurde im Raume des Kuhstalles der dortigen LPG ein Grab gestört, welches ein stark angehocktes Skelett, auf der rechten Seite liegend, mit dem Kopf nach Süden, enthielt. In der Höhe der Schultern lag ein stark beschädigter Schnurbecher und bei dem alleinigen Rand des Grabes an der westlichen Seite, eine steinerne Streitaxt. Zu dem Inhalt des Grabes gehörte ebenfalls eine Hornsteinklinge, die als Spitze zum Ansetzen in einen Griff hergerichtet war und ein näher nicht bestimmbares Gefäß, von dem nur einige unverzierte Scherben erhalten blieben. Auf dieser Lokalität fand man schon ein Grab der Schnurkeramik¹ und es ist wahrscheinlich, dass es sich um ein grösseres Hügelgräberfeld handelt, dessen Gräber verhältnismässig weit voneinander liegen.

HROB KULTURY SE ZVONCOVITÝMI POHÁRY V BRNĚ-CHRLICÍCH

(okr. Brno-město)

STANISLAV STUHLÍK, AÚ ČSAV Brno

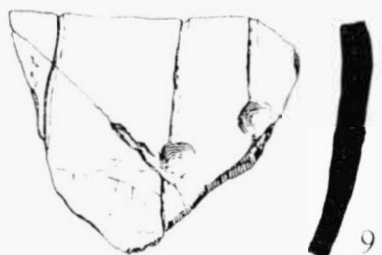
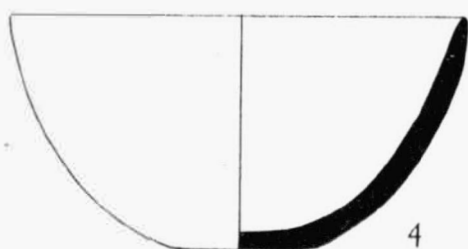
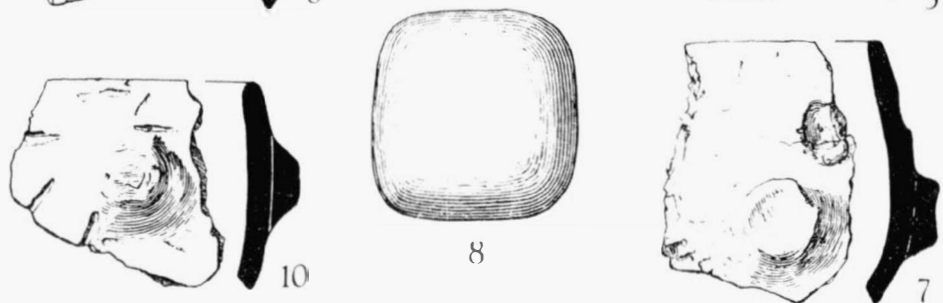
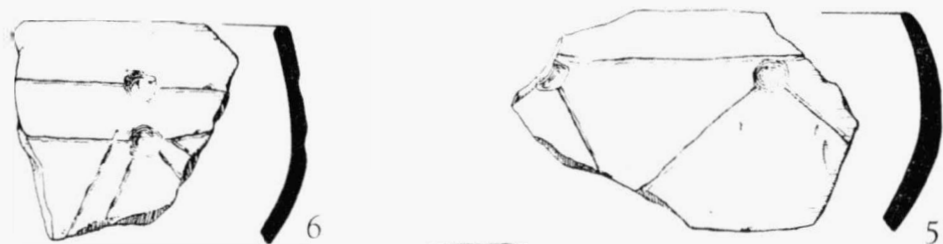
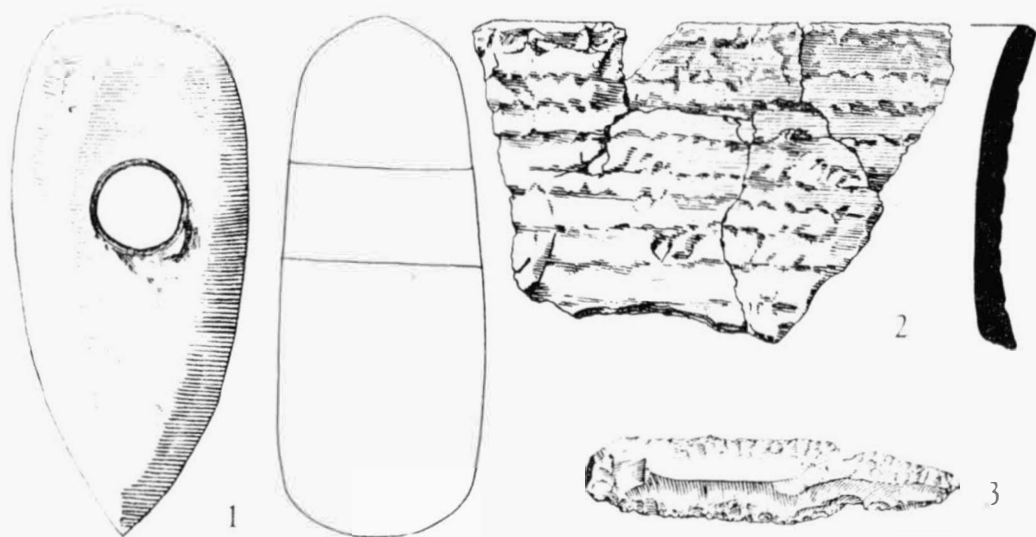
V březnu 1973 byl v trati „Nivy“ v Brně-Chrlicích bagrován průkop pro plynovodní potrubí pro novou panelárnu. Při prohlídce průkopu zpozorovali členové Vlastivědného kroužku v Chrlicích B. Davidková a Z. Smutný skupinu kamenů a provedli v tomto místě odkryv. V hloubce 60 cm pod dnešním povrchem byl odkryt velký pískovcový kámen zhruba obdélníkového tvaru (rozměry 40 × 30 × 10 cm). Pod tímto kamenem ležela na pravém boku kostra s hlavou k jihu, nohama k severu a s obličejem obráceným k východu, se silně skrčenýma nohama a s rukama uloženýma na prsou. Za hlavou ležel hrnek kónického tvaru s uchem a v něm byl vložen drobný džbánek s kulovitým tělem a esovitě prohnutým hrdlem. Kostra ležela na druhé kamenné desce přibližně stejného tvaru i rozměrů a byla obklopena menšími kameny ze stejného materiálu. Kostra z hrobu náleží dítěti starému asi 2 roky¹. Uvedený hrob není ojedinělý na území Chrlic. V dřívějších letech byly prozkoumány hroby kultury se zvoncovitými poháry přímo v obci².

Poznámky:

¹ Podrobnější určení kostry bude známo až po dokončení antropologického posudku doc. dr. A. Lorencovou.

² B. Dostál, Nálezy kultury zvoncovitých pohárů z Chrlic, SPFFBU E 10, 1965, 348–350.

Grab der Glockenbecherkultur in Brno-Chrlice (Bez. Brno-město). Im März 1973 entdeckte man in der Flur „Nivy“ in Brno-Chrlice ein Grab der Glockenbecherkultur. Das Skelett war in Hocklage auf der rechten Seite mit dem Kopf nach Süden, den Füßen nach Norden und dem Gesicht nach Osten gekehrt. Das Skelett lag auf einer Steinplatte (Ausmasse 40 × 30 × 10 m), es war mit einer Sandsteinplatte, ungefähr von gleicher Form sowie Ausmassen bedeckt und mit kleineren Steinen aus demselben Material umgeben. Das Skelett gehörte einem Kind im Alter von etwa 2 Jahren an¹. Hinter dem Kopf des Skelettes lag ein Topf von konischer Form mit Henkel und in diesem war ein S-förmig profilierter Krug hineingelegt.

0 5cm

0 10cm

Tab. 11

1–3 Draholov (okr. Olomouc). Nález z kostrového hrobu se šňůrovou keramikou. — Funde aus dem Skelettgrab mit Schnurkeramik; 4–10 Cholín (okr. Olomouc). Nález z kulturní vrstvy — Funde aus der Kulturschicht.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: Doc. dr. B. Klíma, A. Životská, L. Trávníčková, M. Bálek
Na titulním listě: bronzový náramek lužické kultury z Býkovic
Tiskem: TISK, národní podnik, Brno, provozovna 54, Gottwaldova 21
Evidenční číslo: ÚVTE1-73332
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné